

Методологічні положення розуміння інформаційного забезпечення в правовому механізмі публічного управління

*Драган Іван Олександрович¹, Цимбалюк Віталій Степанович²,
Сіделковський Олексій Леонович³, Шкапін Денис Сергійович⁴*

Опубліковано	Секція	УДК
30.08.2025	Право	3342.951

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17172289>

Анотація. У статті пропонуються до розгляду окремі результати дослідження стосовно науково-методологічних положень розуміння сутності та змісту інформаційного забезпечення в публічному управлінні в умовах Глобального кіберпростору. Дослідження проводилося з позиції системно-прикладного аналізу на засадах комплексно-цільового застосування теоретичних положень ряду галузей наук у аспекті науки публічного управління та безпекознавства, у контексті проблематики національної безпеки

Нині, у зв'язку із динамічним розвитком електронних інформаційних технологій, впровадженням їх в організацію різни соціальних систем, у тому числі окремі галузі публічного управління, та на міжгалузевому рівні виникла проблема сумісності не лише в інженерному змісті інформаційного забезпечення, а й у понятійному його апараті, що стримує підвищення ефективності публічного управління в цілому.

На науково-методологічному рівні категорію «інформаційне забезпечення», зокрема у публічному управлінні, пропонується розуміти за сутністю у трьох аспектах: як сферу суспільних відносин; як напрямок міжгалузевих наукових досліджень; як навчальну дисципліну. За змістом, як категорію «інформаційне забезпечення» у публічному управлінні пропонується розглядати у розумінні багатоаспектного, багатофункціонального, багатозначного терміну.

Окремо пропонується звернути увагу, що у системі публічному управлінні за певними потребами, інтересами інформаційне забезпечення може здійснюватися як спеціальними структурами в них так і всіма складовими структурами в єдності системи, у комплексах її підсистем. При цьому відповідну роль можуть виконувати, або виконують і суб'єкти інших систем організації суспільного життя, його управління.

---

¹ доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5716-1273>

² доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка».

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6458-6227>

³ доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4139-4478>

⁴ аспірант Державного університету «Житомирська політехніка».

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6769-4188>

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформація, безпека, механізм правового забезпечення, органи державної влади, публічне управління.

Methodological provisions for understanding information support in the legal mechanism of public administration

Abstract. The article proposes for consideration some results of the research on the scientific and methodological provisions of understanding the essence and content of information support in public administration in the conditions of Global Cyberspace. The research was conducted from the position of system-applied analysis on the basis of complex and targeted application of theoretical provisions of a number of branches of science in the aspect of public administration science and security science, in the context of national security issues

Nowadays, due to the dynamic development of electronic information technologies, their introduction into the organization of various social systems, including individual branches of public administration, and at the interdisciplinary level, the problem of compatibility has arisen not only in the engineering content of information support, but also in its conceptual apparatus, which hinders the increase in the efficiency of public administration as a whole.

At the scientific and methodological level, the category of "information support", in particular in public administration, is proposed to be understood in essence in three aspects: as a sphere of social relations; as a direction of interdisciplinary scientific research; as an academic discipline. In terms of content, it is proposed to consider the category of "information support" in public administration in the sense of a multi-faceted, multifunctional, multi-valued term.

It is also proposed to pay attention to the fact that in the public administration system, for certain needs and interests, information support can be carried out both by special structures in them and by all constituent structures in the unity of the system, in the complexes of its subsystems. At the same time, the relevant role can be performed or is performed by subjects of other systems of organization of public life, its management.

Keywords: information support, information, security, mechanism of legal support, state authorities, public administration.

Вступ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями визначається з методологічного постулату, що публічне управління залежить за якістю від його інформаційного забезпечення. Так було, є і буде у всі часи, у всіх народів, держав. При цьому ефективність публічного управління на різних історичних етапах існування всіх держав тісно пов'язане з тим наскільки вчасно і належними чином органи державної влади та місцевого самоврядування впроваджували нові здобутки науки і техніки комунікації в свою діяльність. Нині на практику інформаційного забезпечення публічного управління значний вплив мають галузі науки і техніка щодо інформатики та кібернетики, розробки, впровадження та застосування так званих умовно, електронних засобів і технологій збору, фіксації, обробки інформації, електронного зв'язку, електронної телекомунікації, електронної комунікації. Зазначене визначає сучасний зміст таких категорій як кібернетичне суспільство, електронне урядування тощо.

У передових країнах світу спостерігається тенденція до масового впровадження, розвитку і застосування в державних органах влади для публічного управління, так званих умовно, електронно-обчислювальних (електронно-цифрових, комп'ютерних) інформаційних систем. Вони визначають ознаки такого сучасного соціального явища під умовною назвою «Глобальна кібернетична цивілізація» (Глобальна кіберцивілізація), де різні управлінські взаємовідносини між різними суб'єктами все більше і більше

реалізуються через комп'ютеризовані інформаційні системи, електронно-обчислювальні бази даних та знань, Інтернет, різноманітні електронно-числові (електронно-цифрові) соціальні мережі електронної комунікації тощо. Комп'ютерні технології нині визначають і новий зміст традиційних у публічному управлінні складових інформаційного забезпечення, зокрема, таких як архіви, музеї, бібліотеки, діловодство, автоматизовані інформаційно-аналітичні системи підготовки управлінських рішень тощо.

Зазначене зумовлює потребу, а отже і необхідність формування на методологічному рівні систематизованих міжгалузевих наукових знань щодо розуміння сучасної сутності та змісту інформаційного забезпечення у публічному управлінні, як його функції та як засобу, техніки та технологій, інфраструктури його реалізації.

Новизна проблематики дослідження інформаційного забезпечення публічного управління визначається в умовах, так званого, Глобального кіберпростору, що є ключовою ознакою Глобальної кіберцивілізації – Глобального та всеосяжного електронного інформаційного середовища людства, де реалізуються цілеспрямовані прямі та зворотні зв'язки між суб'єктами суспільного життя у тому числі й опосередковані управлінські впливи окремих суб'єктів керування в своїх інтересах, потребах на відповідних суб'єктів керування, соціальні складові: соціальні структури із застосуванням сучасних електронно-обчислювальних (комп'ютерних, електронно-цифрових, електронно-числових) технологій телекомунікації, у тому числі таких як Інтернет тощо.

Нині, у зв'язку із динамічним розвитком електронних інформаційних технологій, впровадженням їх в організацію різни соціальних систем, у тому числі окремі галузі публічного управління, та на міжгалузевому рівні виникла проблема сумісності не лише в інженерному змісті інформаційного забезпечення, а й у понятійному його апараті, що стримує підвищення ефективності публічного управління в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, а також виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрій присвячується ця стаття пропонується наступним чином.

Проведене бібліографічне дослідження з проблем інформаційного забезпечення публічного управління дало можливість встановити відповідні тенденції у наукових знаннях, що знайшли відображення у практиці, у тому числі у нормативно-правових актах, а отже і у навчальній діяльності різних закладів освіти.

Наукові розвідки свідчать, що окремими дослідниками пропонуються різне розуміння сутності та змісту категорії «інформаційне забезпечення» в публічному управлінні. Це зумовлює потребу напрацювання на теоретичному рівні відповідних методологічних положень консенсуального розуміння сутності та змісту інформаційного забезпечення у публічному управлінні на засадах системного підходу, у тому числі прикладного системного аналізу.

Методологічна база дослідження сформована на основі наукових праць таких вчених як: І. В. Арістова, І. Г. Богатирьов, Т. В. Барановська, К. І. Беляков, В. М. Бутузов, Д. О. Грицишен, О. В. Грабчук, О. Г. Денисюк, В. М. Зозуля, В. В. Євдокимов, В. В. Костицький, І. М. Леган, Г. Д. Ліпська-Романченко, В. А. Молотай, А. В. Морозов, В. Я. Настюк, О. В. Олійник, О. В. Острогляд, І. М. Павліченко, О. С. Павлюк, Є. Ю. Романченко, І. А. Світличина, Л. В. Сергієнко, О. Л. Сіделковський, Е. О. Скубак, Ю. О. Сушицька, В. П. Тичина, Г. А. Шпиталенко та інших українських й іноземних дослідників. Окремі методологічного аспекту результати теми дослідження знайшли відображення у ряді публікацій комплексного змісту [1 – 10].

Метою публікації є висвітлення окремих результатів дослідження стосовно науково-методологічних положень розуміння сутності та змісту інформаційного

забезпечення, як категорії в публічному управлінні в цілому, в умовах сучасного Глобального кіберпростору.

Результати

Виклад окремих основних результатів дослідження пропонується з висвітлення практики, що знайшла відображення у нормативно-правових актах органів державного управління.

Так, на запит в комп'ютерній системі інформаційно-аналітичного забезпечення (КСІАЗ) Верховної Ради України «Законодавство» отримано результат станом на 28.07.2025р – 285615 документів (нормативно-правових актів), вживання у них категорії «інформаційне забезпечення» (далі – ІЗ).

У деяких з них зміст (формулювання) категорії застосовується з розширенням, прив'язкою до предметної сфери, галузі, напрямку, сектори публічного управління, правовідносин між структурними складовими певної системи державного управління та їх взаємодії з відповідними зовнішніми соціальними структурами. У ретроспективі видання таких нормативно-правових актів подаються приклади, де ІЗ, як категорія, має нормативне формулювання:

- у Наказі від 05.09.2002 р. № 626 Мінтрансу України, Про затвердження Правил плавання кораблів і суден у бухтах, на рейдах м. Севастополя і на підходах до нього, у Правилах, подається формулювання ІЗ мореплавства. «Інформаційне забезпечення мореплавства — передача на судна (кораблі) гідрометеорологічної інформації, відомостей про зміни в роботі ЗНО [тут і далі «засоби навігаційного обладнання»], зміщення плавучих ЗНО із штатних місць та іншої навігаційно-гідрографічної і гідрологічної інформації, а також інформації про стан руху суден (кораблів) у зоні дії ЦРПС [тут і далі «центр регулювання руху суден»] та про фактори, що ускладнюють плавання. Інформація надається з ініціативи ЦРПС або на запит суден (кораблів)»;

- у Наказі від 05.08.2008 р. № 974 Мінтрансв'язку України, Про затвердження Порядку перевірки технічного стану транспортних засобів автомобільними перевізниками, у Порядку, подається таке формулювання ІЗ. «Інформаційне забезпечення від виробника КТЗ [тут і далі «колісний транспортний засіб»] (далі – ІЗВ [тут і далі «інформаційне забезпечення від виробника КТЗ»]) – інформація, необхідна для ідентифікації КТЗ, його складників та систем, визначення вимог щодо безпеки, технічного стану, обслуговування і ремонту КТЗ» (аналогічне визначення зроблене і у Наказі від 26.11.2012 р. № 710 Мінінфраструктури України, Про затвердження Вимог до перевірки конструкції та технічного стану колісного транспортного засобу, методів такої перевірки, у затверджених Вимогах);

- у Наказі від 25.07.2012 р. № 415 Мінінфраструктури України, Про затвердження Правил плавання та лоцманського проведення суден у зоні дії поста регулювання руху суден «Маріуполь», у Правилах, подається таке формулювання ІЗ мореплавства. «Інформаційне забезпечення мореплавства – передача на судна гідрометеорологічної інформації, відомостей про зміни в роботі ЗНО, зміщення плавучих ЗНО із штатних місць та іншої навігаційно-гідрографічної і гідрологічної інформації, а також інформації про стан руху суден у зоні дії ПРПС [пост регулювання руху суден "Маріуполь"] та про фактори, що ускладнюють плавання»;

- у ДСТУ 7448:2013 «Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять», подається формулювання ІЗ без прив'язки до предметної сфери суспільних відносин. «Інформаційне забезпечення – сукупність усіх документів і даних, що зберігаються й циркулюють в автоматизованій інформаційній системі, призначена для інформаційного обслуговування користувачів інформації та підтримання роботи персоналу»;

- у Законі України від 14.07.2015 р. № 595-VIII, «Про місцеві вибори», подається формулювання спеціального ІЗ. «Спеціальне інформаційне забезпечення передбачає інформування виборців про: 1) зареєстрованих кандидатів на відповідних місцевих виборах та суб'єктів їх висування; 2) рахунки виборчих фондів місцевих організацій партій та кандидатів, допустимий розмір добровільного внеску та спосіб, у який робиться внесок; 3) скасування реєстрації (вибуття) кандидата; 4) факти та події, пов'язані з виборчим процесом»;

- у Постанові від 26.05.2021 р. № 532 Кабінету Міністрів України, «Про затвердження Порядку функціонування національної інфраструктури геопросторових даних», подається розуміння його ІЗ. У Порядку подається таке формулювання ІЗ. «Інформаційне забезпечення національної інфраструктури геопросторових даних – сукупність інформаційних ресурсів, специфікацій геоінформаційних продуктів, каталогів типів об'єктів та їх атрибутів, концептуальних моделей, класифікаторів, форматів, правил цифрового опису геопросторових об'єктів, протоколів інформаційної взаємодії, документів, видів і методів здійснення контролю якості геопросторових даних тощо».

За результатами дослідження сформувалася думка, що сутність та зміст категорії «інформаційне забезпечення», що відображається у нормативно-правових актах різних державних органів публічного управління залежить від теоретико-методологічних знань сформованих у розробників цих нормативно-правових актів. Такі знання відображають теоретико-методологічні комплекси, що в основі мають різноманітні наукові концепти, концепції, що знайшли відображення у публікаціях і передаються через освіту у відповідних закладах під впливом традицій, галузевої інформаційної культури, у тому числі в сферах та органах публічного управління за принципом народної мудрості у формулювання, що про сутність і зміст понять, термінів, категорій не сперечаються, а домовляються. Такий підхід до розуміння сутності та змісту категорій цілком слушний для галузевих, та корпоративних цілей, й завдань відповідного органу публічного управління, його, так званої умовно, внутрішньої системи організації, комунікації у внутрішньому функціонуванні.

Проте, нерідко, коли система такого органу публічного управління починає контактувати з іншими, зовнішніми системами публічного управління, із зовнішнім середовищем, особливо коли такі контакти у каузах (безпосередніх підстав, заради чого сторони публічного управління здійснюють певні ділові дії) набувають ознак делікту (порушення), то можливі небажані для управління казуси (негативні наслідки).

У зв'язку з цим до розуміння сутності ІЗ, як міжгалузевої категорії, з точки зору системного підходу, пропонується напрацювання її універсального формулювання для сприйняття у трьох аспектах: як відповідної сфери суспільних відносин, у тому числі тих, що регулюються публічним управлінням, відповідними органами державного управління та самоврядування; як напрямку наукових досліджень, у тому числі і в структурі окремих галузей публічного управління; як навчальної дисципліни, при підготовці відповідних фахівців, у тому числі за освітніми спеціалізаціями, за відповідними освітніми програмами, наприклад, такими як: «Інформаційне забезпечення адміністрування»; «інформаційне забезпечення менеджменту»; чи «Інформаційне забезпечення публічного управління, адміністрування та менеджменту» у різних закладах освіти, зокрема і вищої.

На загалі категорія «інформаційне забезпечення» у суспільних відносинах, в цілому та, зокрема, у публічному управлінні, як його важлива складова, має практичні ознаки сутності та змісту двох понять: інформація та забезпечення. Сутність та зміст поняття категорії «інформація» екстраполюється на науково-методологічні положення теорії інформації, як базової у інформології, інформаціології, інформатиці. Сутність та зміст терміну «забезпечення» екстраполюється на науково-методологічні положення

безпекознавства та похідних від нього напрямків наукових досліджень, а від них – і на відповідні навчальні дисципліни у певних закладах освіти, для підготовки фахівців за певним профілем.

Висновки

Інформаційне забезпечення, як категорія, в теорії та практиці суспільного буття відноситься за сутністю та змістом до багатозначних, багатоаспектних, багатофункціональних.

Для формування комплексних, універсальних, міжгалузевих знань щодо однозначного розуміння сутності та змісту категорії «інформаційне забезпечення» на засадах теорії великих, складних систем (гіперсистем) пропонується таке:

- за сутністю під інформаційним забезпеченням слід розуміти триєдиний прояв його у просторі, часі та колу суб'єктів суспільних відносин: як сферу суспільних відносин; як напрям (комплекс) наукових досліджень; як відповідна за назвою навчальна дисципліна, що викладається, вивчається у певних закладах освіти, для підготовки відповідних фахівців;

- за змістом під інформаційним забезпеченням слід розуміти цільову діяльність відповідних суспільних структур щодо впровадження, розвитку та застосування засобів, способів, методів, технологій збору, фіксації, обробки, зберігання та передачі інформації для належного (безпечного) функціонування соціальних формувань за визначеними нормативно параметрами.

Окремо пропонується звернути увагу, що у системі публічному управлінні за певними потребами, інтересами інформаційне забезпечення може здійснюватися як спеціальними структурами в них так і всіма складовими структурами в єдності системи, у комплексах її підсистем. При цьому відповідну роль можуть виконувати, або виконують і суб'єкти інших систем організації суспільного життя, його управління.

У порядку подальших наукових досліджень пропонується звернути увагу на необхідність формування методологічних положень системного розуміння інформаційного забезпечення публічного управління на засадах теорії великих, складних систем та комплексного, міжгалузевого підходу.

Література

1. Грицишен Д. О., Драган І. О., Цимбалюк В.С. Теоретично-правові аспекти щодо державної політики протидії злочинності в умовах глобального кіберпростору. *Академічні візії*. 2022. Випуск 15. URL:<https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/444/407>

2. Грицишен Д.О., Драган І.О., Цимбалюк В.С. Правові аспекти протидії економічній злочинності в глобальному кіберпросторі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. 2023. Випуск 36. С. 349-355. URL:<https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/836/761>

3. Сіделковський О. Л., Драган І. О., Цимбалюк В. С. Взаємозв'язок кримінального та медичного права в епоху кібернетичної цивілізації. *Право та охорона правопорядку*. 2024. №2–3 (3). С. 78-83. URL:<https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8633/78.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

4. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики: монографія. / Калюжний Р.А., Колпак Р.Л., Шамрай В.О., Цимбалюк В. С., Швець М.Я., та інші. /За ред. Р.А.Калюжного та В.О.Шамрая. Київ: АДПС України, 2002. 296 с.

5. Цимбалюк В. С. Кіберпростір як компонент національної безпеки: політико-правовий аспект. THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR (2014–2022): HISTORICAL, POLITICAL,

CULTURAL-EDUCATIONAL, RELIGIOUS, ECONOMIC, AND LEGAL ASPECTS. Scientific monograph. Riga. Latvia. Baltija Publishing. 2022. С.1298–1305. ISBN 978-9934-26-223-4. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/237>

6. Цимбалюк В. Сутність інформаційної безпеки в умовах входження України до Глобальної кіберцивілізації. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України*. 2004. № 4 (26). С. 135-141.

7. Цимбалюк В. Інформаційна безпека підприємницької діяльності: визначення сутності та змісту поняття за умов входження України до інформаційного суспільства (глобальної кіберцивілізації). *Підприємництво, господарство, право*. 2004. № 3. С. 88-91.

8. Цимбалюк В. С. Інформація як об'єкт правовідносин та предмет наукового пізнання у правознавстві. *Бюлетень Мін'юсту України*. 2007. №10. С.62-69.

9. Цимбалюк О.В. Об'єктні складові в інформаційній сфері та їх відображення у нормативно-правових актах України. *Правова інформатика*. 2015. №1(45). С.74-82.